

La criminalitat d'índole sexual

Santiago Redondo Illescas
Marian Martínez García

PID_00195748

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Consideracions socials i jurídiques	7
2. Xifres comparades	14
3. Formes i contextos	18
3.1. Agressions efectuades per subjectes desconeguts per a les víctimes	18
3.2. Agressions efectuades per agressors coneguts de les víctimes	19
3.3. Agressions en el context de les relacions de parella	20
3.4. Agressions sexuals en grup	20
3.5. Abusos sexuals comesos per dones	20
4. L'abús sexual de menors	22
5. Les agressions sexuals	25
Exercicis d'autoavaluació	29
Solucionari	30
Bibliografia	31

Introducció

La criminalitat d'índole sexual la integren diverses conductes il·lícites que atempten contra la llibertat sexual de les persones o contra la indemnitat sexual dels menors. Són molts els errors i les percepcions exagerades sobre els delictes sexuals, la seva freqüència, la seva naturalesa i els seus autors. En aquest primer mòdul es presenta la informació descriptiva més rellevant sobre la magnitud i les característiques principals dels abusos i les agressions sexuals. Es delimiten i detallen alguns conceptes essencials com les mateixes definicions jurídiques dels delictes sexuals, les seves prevalences i les seves diferents formes i contextos. Una expectativa implícita en aquest primer mòdul és que la informació científica que s'hi recull permeti transcendir i superar alguns estereotips i mites interpretatius que són freqüents en les opinions més populars i infundades sobre els delictes i els delinqüents sexuals.

La delinqüència sexual adopta diferents formes en funció de les conductes que es duen a terme (violentes o no), els contextos en què es produeixen (de més o menys proximitat i coneixement recíproc entre *agressor* i *víctima*) i els agressors que les escometen (joves, adults, grups, parella), aspecte al qual es prestarà atenció en aquest mòdul. L'abús sexual de menors i les agressions sexuals seran els dos formats delictius que rebran més atenció tant en aquest primer mòdul com en els següents.

En síntesi, aquest mòdul ofereix una primera aproximació global als termes, als conceptes i a les característiques principals que es relacionen amb l'estudi criminològic de la delinqüència sexual, com a base per a analitzar-ne posteriorment l'etiologia i la prevenció.

Objectius

Els objectius d'aquest mòdul són els següents:

- 1.** Delimitar el significat criminològic dels termes i conceptes principals que s'utilitzaran al llarg de l'assignatura.
- 2.** Desmitificar i establir quina és la realitat de les situacions en què es produeixen els delictes sexuals.
- 3.** Conèixer les taxes relatives a la delinqüència sexual que aporten diferents fonts (enquestes de victimització, denúncies, detencions, presos, etc.).
- 4.** Destriar les diferents tipologies i contextos en què es produeixen alguns dels delictes sexuals més greus i, en particular, els abusos sexuals de menors i les agressions sexuals.

1. Consideracions socials i jurídiques

L'exercici que us proposem té com a finalitat esbrinar el que sap cada estudiant sobre alguns aspectes de la delinqüència sexual. Per a això, responeu a les qüestions següents.

Questionari per a l'estudiant

1) Les preguntes següents fan referència als delictes sexuals i a la reincidència dels delinqüents sexuals. Indiqueu quantes vegades, de cada 100, penseu que tenen lloc els esdeveniments següents.

	Nombre
De cada 100 delictes denunciats , quants són delictes sexuals?	
De cada 100 persones empresonades , quantes són delinqüents sexuals?	
De cada 100 delinqüents sexuals que són a la presó i que no reben tractament, quants reincideixen?	
De cada 100 delinqüents sexuals que són a la presó i que sí reben tractament, quants reincideixen?	

2) Les afirmacions següents tracten sobre delinqüents i delictes sexuals. Indiqueu si creieu que aquestes afirmacions són vertaderes o falses.

	Vertader	Fals
a) La majoria de les agressions sexuals són comeses per desconeguts.	V	F
b) Sovint la gratificació sexual no és la motivació principal per a un violador.	V	F
c) Les drogues i l'alcohol són la causa principal dels delictes sexuals.	V	F
d) El tractament psicològic dels delinqüents sexuals no funciona.	V	F
e) La majoria de les persones que abusen sexualment de nens troben les seves víctimes a força de freqüentar llocs com escoles i parcs.	V	F
f) Quan els delinqüents sexuals reincideixen, normalment el nou delicte que cometen és un altre delicte sexual.	V	F

La delinqüència sexual rep molta atenció social i mediàtica, i és objecte de múltiples percepcions i opinions bastant distorsionades. Aquests errors d'apreciació es refereixen, en primer lloc, a la gran freqüència que en general s'atribueix als delictes sexuals. No hi ha dubte que molts delictes sexuals són

conductes molt greus. Malgrat això, la freqüència dels delictes sexuals denunciats és baixa si la comparem amb altres tipologies delictives com el robatori o les lesions.

També abunden les distorsions, o interpretacions errònies, sobre l'etiologia o les causes de l'agressió sexual, que una gran part del públic atribueix a patologies irreversibles, la qual cosa no coincideix en general amb la realitat. I, finalment, no solen ser menys els llocs comuns sobre quines mesures i intervencions resultarien més eficaces per a prevenir l'agressió sexual i controlar la conducta dels agressors. Mentre que molts ciutadans (i no poques autoritats públiques) consideren que el millor i més efectiu seria endurir encara més les penes de presó per a aquests delictes, la realitat és que el més eficaç no són las penes més llargues sinó els tractaments psicològics aplicats amb els delinqüents. És a dir, enfront de moltes de les interpretacions i prescripcions més freqüents, però equivocades, que es donen en aquesta matèria, la criminologia actual disposa d'alguns coneixements ben establerts sobre la delinqüència sexual i els agressors sexuals, que seran l'objecte d'estudi fonamental d'aquest text.

Els delictes sexuals, especialment els que comporten violència contra altres persones o el sexe amb menors, provoquen una gran repulsa i rebuig en la ciutadania, que sol considerar aquestes accions immorals i nocives per a les víctimes i, en conseqüència, intolerables. Però les societats modernes no solament es regeixen per principis morals genèrics, per més que puguin suscitar un acord majoritari, sinó sobretot per lleis explícites que regulen el comportament individual i, en els casos extrems, defineixen quins comportaments estan prohibits i quins càstigs s'han d'assignar, si escau, als infractors (Díez Ripollés, 2002).

Per això, parlar de delinqüència sexual comporta ineludiblement la referència a la normativa i al que prohibeixen les lleis. En relació amb el tema que aquí ens ocupa, en la nostra societat la llibertat sexual s'ha constituït en un valor fonamental que la llei penal intenta salvaguardar. També és un bé jurídic principal la protecció de la "indemnitat sexual de menors i incapaços", és a dir, la intenció d'evitar als menors d'edat, i als qui es troben mentalment incapacitats, els danys que es podrien derivar de les interaccions sexuals amb ells (Díez Ripollés, 2002).

Els delictes sexuals que recull la legislació penal espanyola són els següents:

- **Agressió sexual**, que defineix l'atemptat contra la llibertat sexual d'una altra persona per mitjà de la violència o la intimidació.
- **Violació**, referida a si una agressió sexual comporta l'accés carnal a la víctima, per via vaginal, anal o bucal, o bé la introducció d'objectes per la vagina o per l'anus.

L'agressió sexual és inacceptable en qualsevol context. Font: http://elditalanfra.blogspot.com.es/2011_05_01_archive.html

- **Abús sexual**, si s'atempta contra la llibertat sexual d'una altra persona sense el seu consentiment, però sense utilitzar la violència o la intimidació, sinó sovint valent-se d'algun tipus de superioritat sobre la víctima. També quan la víctima és menor de tretze anys o pateix algun trastorn mental que li impedeix donar el consentiment per al contacte sexual, o bé quan la víctima té entre tretze i setze anys però és enganyada.
- **Assetjament sexual**, quan es pretenen favors sexuals en el marc d'una relació laboral, docent o de prestació de serveis, de manera que s'intimidi o humiliï la víctima.
- **Exhibicionisme** obscè davant menors o incapaços.
- **Provocació sexual** a menors o incapaços mitjançant material pornogràfic.
- **Inducció a l'exercici de la prostitució** d'una persona menor d'edat o incapaça, o bé d'una persona major d'edat utilitzant la violència, la intimidació o l'engany.
- **Corrupció de menors o incapaços** utilitzant-los en espectacles exhibicionistes o pornogràfics.
- **Producció, distribució o possessió de material pornogràfic** en què participin menors.

En general, els delictes sexuals es consideren més o menys greus, i d'aquesta manera també es pondera la duresa de les penes que se'ls assignen a partir de consideracions com les següents: ús de la intimidació o violència, ús d'armes, possible penetració sexual, minoria d'edat de la víctima, degradació de la víctima, comissió del delicte per part de més d'un agressor, possible parentiu amb la víctima, engany a la víctima, i prevalença de superioritat o primàcia per part de l'agressor (familiar, laboral, acadèmica, etc.).

En la **taula 1**, es recullen amb més detall tant els delictes sexuals que regula el Codi penal espanyol com les característiques i les penes que els assigna.

Taula 1. Delictes contra la llibertat i indemnitat sexuals (Codi penal, títol VIII)

Delicte	Característiques	Pena	Penes agreujades si la víctima és vulnerable (ex.: de menys de 13 anys o persones discapacitades)
Agressió sexual Art. 178 i 183	Violència/intimidació	1-5 anys	5-10 anys
Violació Art. 179	Agressió amb penetració / introducció d'objectes	12 anys	12-15 anys
Abús sexual Art. 180 i 183	Sense consentiment ni violència / intimidació	1-3 anys o multa 18-24 mesos	2-6 anys

Delicte	Característiques	Pena	Penes agreujades si la víctima és vulnerable (ex.: de menys de 13 anys o persones discapacitades)
Abús sexual Art. 180 i 183	Víctima de més de 13 anys i menys de 16	1-2 anys o multa 12-24 mesos	Meitat superior
Abús sexual Art. 182	Abús amb penetració / introducció d'objectes	4-10 anys	8-12 anys (sense violència) 12-15 anys (amb violència)
Abús sexual Art. 183 bis	Contactar amb menor de 13 anys per Internet, telèfon o una altra tecnologia amb intenció de trobada sexual	–	1-3 anys o multa de 12 a 24 mesos Si coacció, intimidació o engany: meitat superior
Assetjament sexual Art. 184	Demandar favors sexuals en relació laboral, docent o prestació de serveis	3-5 mesos o multa 6-10 mesos	5-7 mesos o multa 10-14 mesos
		Si situació de superioritat 5-7 mesos o multa 10-14 mesos	6 mesos - 1 any
Exhibicionisme Art. 185	Exhibició obscena davant menors	–	6 mesos - 1 any o multa 12-24 mesos
Exhibicionisme Art. 185	Exhibició obscena davant menors	–	6 mesos - 1 any, o multa de 12-24 mesos
Provocació sexual Art. 186	Vendre, exhibir, difondre pornografia a menors	–	6 mesos - 1 any, o multa de 12-24 mesos
Prostitució d'altri Art. 187	Major d'edat: ús de violència / intimidació / engany / lucre	2-4 anys i multa 12-24 mesos	4-6 anys Si >13 anys 5-10 anys
Prostitució d'altri Art. 187	Menor d'edat: induir/promoure/facilitar	1-5 anys i multa 12-24 mesos	4-6 anys
Corrupció de menors Art. 189	Ús de menors amb finalitats o en espectacles exhibicionistes o pornogràfics, o elaborar / distribuir el material	1-5 anys	5-9 anys
Possessió de pornografia elaborada amb menors Art. 189	Per a ús propi	3 mesos a 1 any, o multa de 6 mesos - 2 anys	–

Font: elaboració pròpia a partir de Codi penal de 23 de novembre aprovat per LO 10/1995 i reformat d'acord amb la DF setena de la LO 5/2010.

Des de fa alguns anys, el dret penal internacional s'ha anat orientant, almenys parcialment, vers la *immocuització* o incapacitació dels delinqüents sexuals, fins i tot més enllà del temps que dura el compliment de les condemnes, amb l'objectiu de controlar el risc de reincidència (Silva Sánchez, 2002).

Per exemple, els drets penals nord-americà i alemany han anat introduint figures jurídiques que permeten un cert control dels delinqüents sexuals un cop han complert la pena quan s'estima que hi ha un risc alt que tornin a delinquir. A Espanya també s'han debatut, i en alguns casos posat en pràctica (per vies, fins ara, no tant normatives com relacionades amb l'execució penal mateixa), polítiques criminals d'aquesta mateixa naturalesa incapacitadora.

Fins aquí s'han presentat, de manera molt succinta i introductòria, les previsions legals que resulten imprescindibles per a comprendre la naturalesa antijurídica de les conductes definides com a delictes sexuals. A continuació es tornarà amb més deteniment a la qüestió de les concepcions socials, molt sovint

exagerades i a científiques, sobre la delinqüència sexual, que ja s'ha esmentat breument al principi. Per a això, en la **taula 2** es recullen diversos mites o creences socials errònies sobre la delinqüència sexual i, paral·lelament, els plantejaments més racionals i veraçs sobre aquest tema.

Un error freqüent de la societat és considerar que els agressors sexuals sempre són homes adults, mentre que la realitat és que molts abusos i agressions són comesos per adolescents i joves. També s'interpreta sovint que els delictes sexuals són en general conductes molt violentes, quan la veritat és que la majoria consisteixen en comportaments d'abús sexual (per definició, sense violència directa). Un altre error característic és creure que els delinqüents sexuals són individus desconeguts per a les víctimes, quan la immensa majoria són coneguts i fins i tot familiars de les víctimes.

Una altra equivocació habitual és considerar que la majoria dels agressors sexuals reincidirán en el delicte i seran novament empresonats, malgrat que les xifres de reincidència oficial dels agressors sexuals són de prop del 20%, inferiors a les de la majoria de les tipologies delictives restants. També és freqüent interpretar que es tracta d'individus mentalment malalts, quan la realitat és que cometten abusos o agressions sexuals persones molt diverses, habitualment no afectades per patologies mentals.

Enfront de la idea que els delictes sexuals representen un percentatge molt alt del conjunt dels delictes, la realitat és que només constitueixen l'1% del conjunt de delictes denunciats. Es pot afirmar una cosa semblant dels delinqüents sexuals empresonats, que només representen el 5% del conjunt dels delinqüents a la presó. Contràriament a la idea que els delictes sexuals tenen una motivació exclusivament sexual, la realitat ens diu que motius com la ira i el desig de poder i control també són decisius en aquests comportaments. Així mateix, és freqüent pensar que els abusadors de menors en relació amb els infants, i els agressors sexuals en relació amb dones adultes, duen a terme els delictes perquè no tenen altres possibilitats de relació sexual; no obstant això, la realitat és que molts agressors sexuals tenen possibilitats normalitzades de satisfacció sexual.

Finalment, sovint es considera que és inútil tractar els delinqüents sexuals, ja que no tenen remei i sempre tornaran a cometre nous delictes. Contràriament, la informació científica disponible ens informa d'una eficàcia relativa, però real i significativa, del tractament psicològic dels agressors sexuals.

Taula 2. Mites i coneixements sobre l'agressió sexual

Mites o creences errònies freqüents	Coneixements més veraçs
Tots o la majoria dels agressors sexuals són homes adults.	Molts agressors són adolescents i joves, que cometten fins al 40% dels abusos sexuals i fins al 20% de les violacions. També entorn d'un 10% dels abusos són comesos per dones.

Font: elaboració pròpia

Font: http://www.forthethepeople.com/sexual_assault_rape.html

Mites o creences errònies freqüents	Coneixements més veraçs
Tots els delictes sexuals són de caire violent.	La majoria consisteixen en abusos o altres delictes sexuals sense implicar violència directa.
La majoria dels abusadors i agressors són desconeguts per a les víctimes.	Entorn del 80% són coneguts, amics o parents de les víctimes.
La majoria dels agressors reincideixen en el delicte.	La taxa mitjana de reincidència oficial se situa entorn del 20%, encara que és veritat que hi ha un nombre important de delictes no denunciats.
Els agressors sexuals són delinqüents especialitzats, és a dir, només cometen delictes sexuals.	Molts són delinqüents versàtils, la qual cosa significa que cometen delictes sexuals, però també altres delictes com furt, robatoris, lesions, tràfic de drogues, etc.
Els agressors són malalts mentals i individus anormals.	Hi ha una gran heterogeneïtat d'agressors, des d'una majoria que no té diagnòstics formals de malaltia mental fins a alguns que poden mostrar diverses patologies.
Els delictes sexuals representen un percentatge elevat dels delictes registrats.	Els delictes sexuals registrats a Espanya representen menys de l'1% de les xifres globals de delictes denunciats.
Molts dels delinqüents de les nostres presons són delinqüents sexuals.	Únicament el 5% de la població reclusa està empresonada per algun delicte sexual.
La motivació per a cometre aquests delictes sempre és satisfer el desig sexual.	Mentre que alguns delinqüents busquen realment una satisfacció sexual, en altres casos la motivació principal per a l'abús o l'agressió sexual és la ira o el desig de poder i control sobre les víctimes.
Als abusadors sexuals de menors solament els atreuen els infants i són incapaços de tenir relacions sexuals adequades.	Encara que hi ha un petit subgrup d'abusadors sexuals de menors que se senten atrets exclusivament per infants, molts altres també tenen relacions sexuals adultes.
Els homes que violen ho fan perquè no poden trobar un company sexual que doni el seu consentiment.	Molts agressors sexuals són casats o mantenen relacions de parella, per la qual cosa les seves agressions no resulten de l'absència de relacions sexuals.
El tractament dels delinqüents sexuals és ineficaç.	Els tractaments aconsegueixen en mitjana reduir la reincidència dels delinqüents sexuals des d'un 20% a un 10%.

Font: elaboració pròpia

Complementant el primer exercici amb què s'ha obert aquesta unitat, en què es demana a l'estudiant que faci diferents estimacions sobre la delinqüència sexual, a continuació es presenten alguns resultats obtinguts en un estudi d'opinió fet per Marteache, Martínez i Pérez (2010) amb estudiants universitaris de criminologia i psicologia. En aquest estudi es comparen les opinions dels enquestats sobre la delinqüència sexual abans i després de rebre informació científica sobre aquest tema. En la taula 3 es presenten aquestes dades comparatives entre opinió comuna (no informada) i opinió meditada (informada): en la columna central es recull la dada real corresponent a cada pregunta formulada, i en les columnes de més a la dreta el resultat mitjà de les respostes dels estudiants a les preguntes que es formulaven, abans i després d'haver rebut la informació. Com es pot observar, encara que les respostes milloren de manera considerable, no s'acaben d'ajustar a la realitat, la qual cosa podria indicar la dificultat de modificar creences que estan molt arrelades en la societat.

Taula 3. Nivell de coneixements sobre delinqüència sexual

Nivell de coneixements	Dada real	Enquestats (N = 215)	
		Abans: Resultats mitjans aportats abans de rebre la informació	Després: Resultats mitjans oferts després de rebre la informació
Percentatge de delictes denunciats que són delictes sexuals.	<1%	34,4%	17,46%
Percentatge de persones empresonades que són delinqüents sexuals.	5,7%	29,6%	14,41%
Percentatge de delinqüents que reincideixen sense haver participat en un programa de tractament.	±20%	79,6%	45,37%
Percentatge de delinqüents sexuals que reincideixen amb participació en un programa de tractament.	±10%-15%	45,7%	21,69%

Font: Marteache i altres (2010)

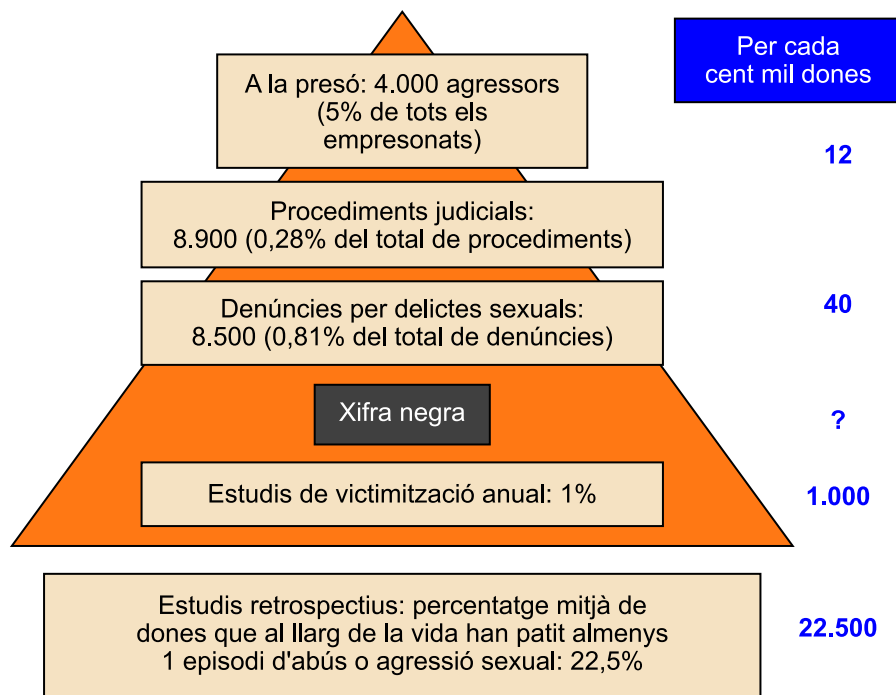
2. Xifres comparades

En la **figura 1** es representa, com una piràmide del delicte, una aproximació a la magnitud de la delinqüència sexual a Espanya, substancialment diversa segons les fonts d'informació que es considerin, des de les taxes més àmplies, consignades en la part inferior, fins a les més restrictives, representades en el vèrtex de la piràmide. En el marge dret de la figura es pondera quina magnitud representaria cadascuna de les xifres de delictes presentades respecte a una població general de 100.000 dones, ja que aquestes poden ser les víctimes més habituals en els delictes sexuals.

Sota la figura es recull la taxa mitjana de dones que serien victimitzades, com a mínim en un delicte sexual, al llarg de la vida. A partir d'estudis de victimització retrospectius s'estima que una mitjana del 22,5% de les dones patiria un episodi d'abús o agressió sexual en algun moment de la vida (això equivaldria a 22.500 dones per cada 100.000 en la població). A continuació, en la base de la figura, els estudis de victimització anual suggereixen que una mitjana d'un 1% de dones serien víctimes d'un delicte sexual durant el període d'un any (que equivaldria a 1.000 de cada 100.000). Totes dues dades poden ser coherents entre elles en tant que una victimització anual de l'1% es podria traduir en una victimització acumulada del 22,5% al llarg de 22,5 anys, la qual cosa podria coincidir en gran manera amb la mitjana de temps passat a què podrien fer referència les respostes de moltes de les dones enquestades (amb edats que majoritàriament oscil·larien entre vint-i-cinc i trenta-cinc anys).

Entre les dades precedents i els delictes denunciats, que continuen amunt en la gràfica, hi hauria una xifra negra, o una quantitat de delictes no coneguts o denunciats, molt elevada. Les denúncies anuals i els procediments judicials ascendirien a gairebé 9.000 delictes sexuals (la qual cosa, portada a paràmetres de població femenina, representaria una proporció de 40 dones per cada 100.000 en la població). Finalment, la població de delinqüents sexuals empresonats a Espanya és d'uns 4.000 subjectes (la qual cosa equivaldria, a partir de la població utilitzada, a 12 empresonats per cada 100.000 dones).

Figura 1. Prevalença anual d'abusos i agressions sexuals a Espanya per 100.000 dones més grans de catorze anys

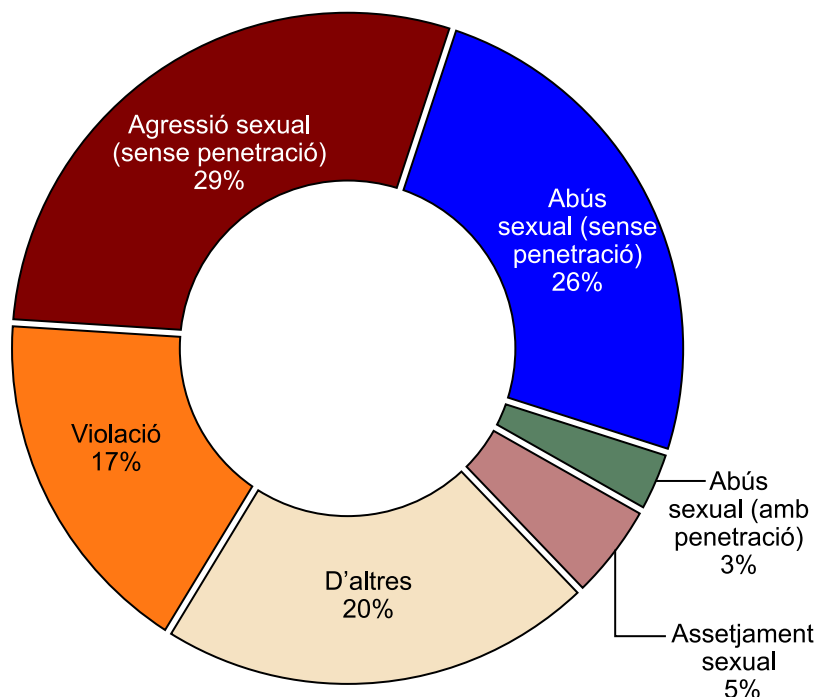

Font: elaboració pròpia a partir d'Echeburúa i Redondo (2010).

La informació que presenta la **figura 1** permet fer-se una idea de la disparitat que hi pot haver entre les xifres de la delinqüència sexual en funció de la font: no oficial o oficial. Encara que totes les xifres comentades permeten concloure que els delictes sexuals no constitueixen les infraccions més freqüents, les magnituds es mostren, com és lògic, molt més elevades quan es pregunta directament les víctimes que quan s'atenen les denúncies (que no totes les víctimes fan), els procediments judicials o les condemnes de presó.

A continuació, per fer-nos una idea més precisa de les tipologies principals dels delictes sexuals, en la figura que segueix recullim els delictes sexuals que es denuncien anualment.

Figura 2. Delictes sexuals denunciats (seleccionats) el 2006

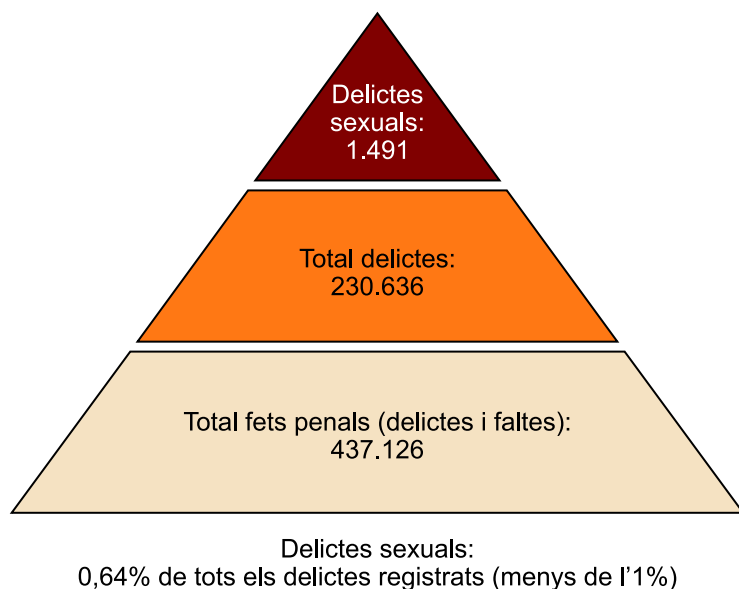
Font: elaboració pròpia a partir del Centre Reina Sofia per a l'Estudi de la Violència

Com es pot veure, del conjunt dels delictes sexuals, la proporció més alta la constitueixen les agressions sexuals, és a dir, els delictes que han implicat força o violència però no han inclòs penetració (29%), seguits dels abusos sexuals sense penetració (26%) o amb penetració (3%), les violacions (17%) i l'assetjament sexual (5%), més un sector variat en què s'inclouen altres delictes (20%).

Finalment, d'acord també amb la metàfora piramidal utilitzada més amunt, la **figura 3** recull la proporció que representen, per al cas de Catalunya, els delictes sexuals coneguts (1.491 delictes), equivalents a un 0,64% respecte del total dels delictes denunciats, i en contrast, encara més distant en freqüència, amb el conjunt de fets penals registrats (incloent tant delictes com faltes).

Figura 3. Fets penals registrats a Catalunya, 2007

Font: elaboració pròpia a partir de l'Informe 2008 sobre la seguretat a Catalunya, del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.

Des d'una perspectiva comparativa internacional, els estudis de victimització en anys passats reflecteixen una taxa mitjana de victimització sexual anual de 2,7% i un rang situat entre el 0,9% (per al cas de França) i el 9,6% (per a l'Argentina), d'entre els països avaluats, que són una minoria dels països del món.

En general, s'obtenen xifres més elevades d'agressions sexuals (segons les informacions proporcionades per les víctimes) als països asiàtics, africans i llatinoamericans, mentre que les taxes europees resulten inferiors. En mostres avaluades a Catalunya s'han obtingut taxes de delictes sexuals que oscil·len entre l'1,2% i el 0,8. Totes aquestes xifres fan referència a qualssevol conductes d'abús o agressió sexual i, per tant, inclouen un ampli ventall de comportaments, des dels menys greus, com tocaments indecents o exhibicionisme (els més freqüents), fins als més greus per a les víctimes, com la violació i les agressions a infants (menys freqüents).

No tots aquests comportaments són denunciats per les víctimes. Igual que es va veure per al cas d'Espanya, la delinqüència sexual presenta internacionalment una xifra negra important. Als països europeus podem estimar que les violacions totals que es produeixen comporten un índex de denúncia de prop del 45%, mentre que els abusos a menors tindrien una taxa de denúncia més baixa, de prop del 10% (de tots els que les víctimes, quan ja són persones adultes, diuen haver patit).

3. Formes i contextos

A continuació s'expliquen les topografies i situacions principals de possible agressió sexual.

Són les següents:

- Agressions efectuades per subjectes desconeguts per a les víctimes.
- Agressions efectuades per agressors coneguts de les víctimes.
- Agressions en el context de les relacions de parella.
- Agressions sexuals en grup.
- Abusos sexuals comesos per dones.

3.1. Agressions efectuades per subjectes desconeguts per a les víctimes

El fet que entre víctima i agressor hi hagi una relació prèvia o no, condicionarà l'etiologia de l'agressió, la gravetat que pot tenir per a la víctima, i el risc de repetir-se. En les agressions produïdes en el context de persones que es coneixen (en parella, o entre amics o coneguts) és possible que l'agressió hagi tingut una motivació concreta de possessió o de revenja, i en principi és menys possible que es repeteixi.

En canvi, els agressors desconeguts presenten en general un risc més elevat de repetició delictiva. Aquestes agressions solen ser comeses pels denominats **agressors en sèrie**, que són autors de diferents delictes sexuals. La topografia bàsica de l'agressió sexual en sèrie consisteix en l'atac sobtat d'un agressor contra una víctima inadvertida. Llocs apartats, foscos o sense la presència de possibles testimonis poden ser contextos facilitadors. En situacions d'aquest tipus, probablement l'agressor esperaria que la víctima s'espantés i no oposés gaire resistència a l'agressió, de manera que la pogués consumir amb rapidesa i escapar amb més facilitat.

Al principi, quan aquests agressors encara són individus no fitxats, solen actuar durant algun temps, des d'alguns mesos fins a diversos anys, cometent desenes d'agressions fins que per fi són detinguts. Afortunadament la detenció és un fet que, si continuen actuant, no triga a arribar.

Durant els últims anys a Espanya hi ha hagut diversos agressors d'aquestes característiques, entre d'altres, els coneguts com *el violador de l'Eixample*, *el violador de l'ascensor*, *el violador en sèrie de Màlaga*, *el violador de la Vall d'Hebron* i el sobrenomat "*segon violador de l'Eixample*".

Referència bibliogràfica

E. Echeburúa; S. Redondo (2010). *¿Por qué víctima es femenino y agresor masculino? La violencia de pareja y las agresiones sexuales*. Madrid: Ed. Pirámide.

S. Redondo (ed.) (2002). *Delincuencia sexual y sociedad*. Barcelona: Ed. Ariel.

3.2. Agressions efectuades per agressors coneguts de les víctimes

Algunes agressions sexuals es poden donar en el marc de les relacions habituals entre noies i homes, perquè són amics, companys d'estudis, veïns o coneguts del barri. En aquest context de certa relació personal, es poden produir interaccions que els uns i els altres interpretin de manera diferent pel que fa al consentiment o no d'una possible relació sexual. Pot passar que, en la interacció entre dues persones, l'una accepti certes conductes d'intimitat (carícies externes, petons, etc.) però no en consenti d'altres (carícies genitals, masturbació recíproca o una relació sexual completa).

Per aquest motiu és imprescindible que, en el transcurs dels intercanvis íntims entre dues persones, **interpretin adequadament** si poden continuar endavant o, per contra, han d'interrompre les pretensions de més intimitat o d'una relació sexual plena. En alguns casos, els participants en una relació íntima poden haver consumit un excés d'alcohol o altres substàncies tòxiques, la qual cosa contribueix sovint a desinhibir els impulsos sexuals i facilita interpretacions errònies de la situació.

També es poden produir **situacions d'abús de víctimes familiars**, o afectivament properes (fills d'amics, veïns, etc.), en què els infants poden resultar molt més vulnerables a causa precisament de la confiança que en principi els inspira l'agressor.

A l'hospital on treballa com a infermera havíem format un equip de companys molt agradable. A la meitat del torn ens reuníem per prendre cafè i xerrar una estona. En el grup hi havia un metge, molt atractiu, més o menys de la meua mateixa edat, de prop de trenta anys, i molt divertit.

Una nit, quan ja me n'anava, me'l vaig trobar al passadís i em va convidar a prendre alguna cosa a la cafeteria. Vam començar a xerrar, però la conversa va esdevenir cada vegada més insinuant i personal. Em vaig sentir envaïda per una onada de pànic. Estava tan nerviosa que em vaig aixecar de cop de la cadira i vaig agafar l'abric i la bossa amb les mans tremolant. Ell es va posar a fer broma i jo no sabia com allunyar-me d'allà. L'única cosa que volia era sortir corrents, però ell va sortir amb mi de la cafeteria, em va passar el braç per les espatlles i em va subjectar amb força i, quan passàvem per davant la porta dels lavabos, em va empènyer cap a dins. Contínuament deia coses com: "No deus voler que ens enxampin aquí, oi, maca? Anem a buscar un lloc tranquil. Ja veuràs que bé ho passarem". Jo vaig intentar parlar-li amb serenitat i convèncer-lo que s'estava equivocant. Quan vaig veure que allò no donava resultat, vaig començar a picar de peus, vaig intentar mossegar-li la mà, em vaig posar a cridar, però ell es va mostrar encara més excitat, em va aixecar la faldilla i em va violar allà mateix, recolzada contra el lavabo. Quan va acabar, em va demanar disculpes per si havia estat una mica brusc. Hi va haver un moment en què em va tenir agafada pel coll i vaig pensar que m'escanyaria! Deia que estava encantat que, per fi, ens haguéssim decidit a fer el pas i que li agradava molt fer l'amor en llocs poc habituals. Crec que mai no m'he sentit pitjor en tota la meua vida. Era un sentiment de ràbia, d'impotència, de tremenda injustícia. M'havien violat: el pitjor que una dona pot imaginar, aquest malson que sempre penses que passa a altres dones que creuen descampats o no miren bé en entrar al seu portal a la nit.

3.3. Agressions en el context de les relacions de parella

Les relacions sentimentals en una parella solen comportar contactes d'intimitat i sexuals, generalment desitjats i consentits. No obstant això, també es poden produir conflictes i situacions de ruptura, malgrat les quals algun dels membres d'una parella pot desitjar mantenir una relació sexual, a la qual l'altre es podria negar.

Quan és la dona qui rebutja l'home, en alguns casos aquest podria voler **imposar la relació sexual**, com si fos un deure de l'altra persona, més que com una cosa que implica el desig i consentiment recíprocs. En aquestes circumstàncies, es podrien produir episodis d'abús o d'agressió sexual.

3.4. Agressions sexuals en grup

Aquesta topografia grupal de l'agressió sexual es dóna especialment **en joves**, i constitueix un terç de totes les agressions sexuals que aquests duen a terme. Entre les raons per a això hi hauria la major tendència gregària dels joves (tant en general com a l'hora de cometre delictes), i el fet que el grup pot minimitzar la responsabilitat personal, desinhibir la conducta, facilitar el delicte per mitjà de la divisió de tasques, i oferir reforçament social a cadascun dels membres.

Quan es produeix aquesta modalitat d'infracció, els agressors solen actuar en grups petits, de dos a quatre individus, i les víctimes són sovint noies conegudes o vinculades afectivament al grup.

Les agressions sexuals en grup poden comportar més durada, violència i gravetat que les individuals, i la violació de la víctima s'hi sol consumir amb més freqüència. La violència incrementada es pot deure a fenòmens com la decisió i pressió grupals, la imitació de la conducta agressiva d'altres, la propensió a impressionar el grup i buscar-ne l'acceptació, la major percepció d'anonimat, la lleialtat i cerca d'identitat, la por de ser ridiculitzat, el consum col·lectiu d'alcohol i drogues, i la possible existència de codis morals alternatius que poden justificar les agressions. D'aquesta manera, les agressions sexuals grupals tindrien una naturalesa etiològica una mica diferent, prevalent en aquestes, per sobre dels factors de risc individuals (sexuals, de personalitat, d'aprenentatge i imitació de models, o d'altres), processos i dinàmiques grupals que podrien condicionar les conductes dels membres.

3.5. Abusos sexuals comesos per dones

En general, els autors d'abusos i agressions sexuals són homes, encara que esporàdicament algunes dones també poden ser autores d'abusos sexuals. Malgrat això, se sap molt poc sobre la prevalença de dones que poden haver comès abusos o agressions sexuals i sobre la topografia de les seves conductes.

Alguns estudis nord-americans han trobat que entre un 5% i un 8% del conjunt de les infraccions sexuals juvenils podria ser comès per noies, encara que es creu que aquesta xifra podria subestimar la prevalença real. Normalment, les noies que duen a terme infraccions sexuals ho fan a una edat una mica menor que els homes. Les seves conductes tendeixen a consistir més en abusos sexuals, i són molt poc probables els actes de violació; moltes més dones infractores que homes han estat al seu torn víctimes de diverses formes d'abús o d'agressió sexual (Roe-Sepowitz i Krysik, 2008). És més probable que les noies cometin un abús en una situació en què s'encarreguen de la cura d'un infant nen. És freqüent que dones que han comès infraccions sexuals mostrin altres factors de risc associats, com depressió, idees suïcides, ansietat, victimització infantil i autoconcepte i autoestima baixos.

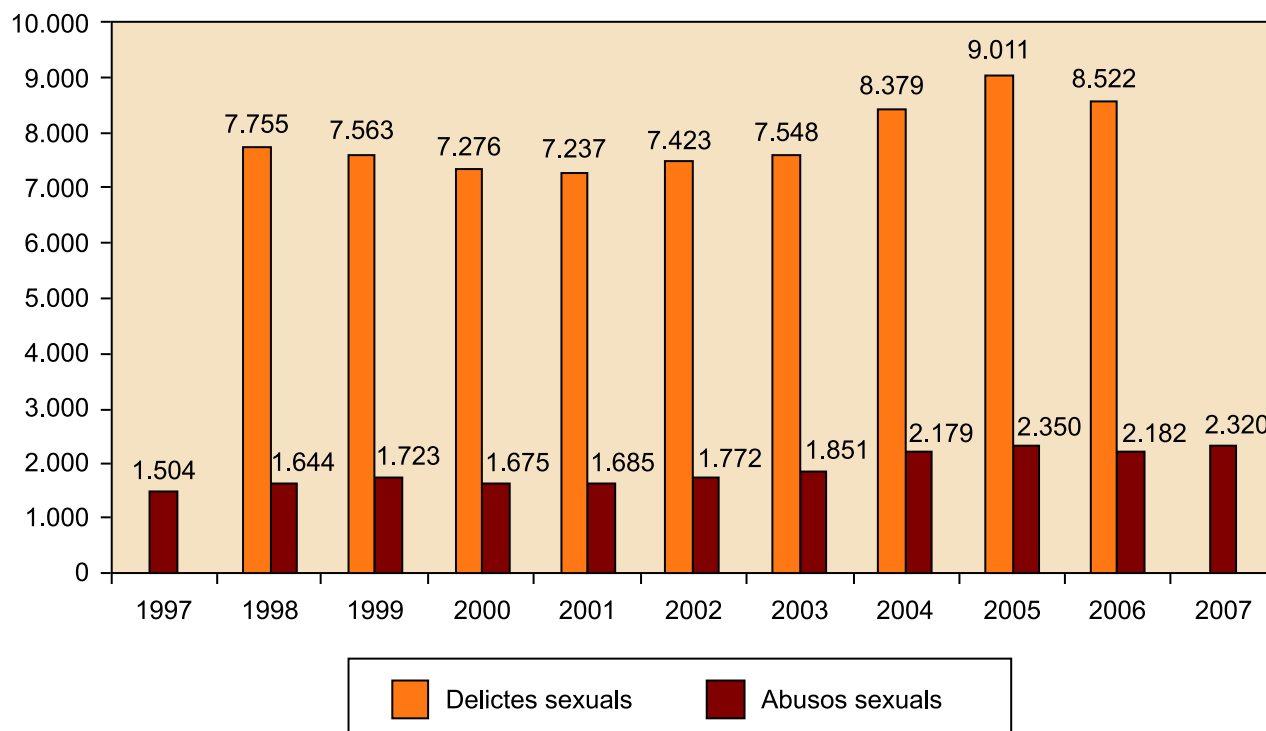
Sandra, de quaranta-un anys d'edat, va ser condemnada per un delictes d'abusos sexuals a la seva filla, encara que l'autor material dels abusos va ser la seva parella, el qual tenia una ordre d'allunyament d'ella i de la seva filla per uns maltractaments produïts amb anterioritat. Sandra també està condemnada per un delictes de trencament de l'ordre d'allunyament perquè va reprendre la relació amb la seva parella malgrat aquesta ordre.

Va quedar constatat que Sandra tenia coneixement dels abusos sexuals reiterats que patia la seva filla (que llavors era menor de catorze anys) i fins i tot hi va ser present algunes vegades. Sandra va ometre l'acció que li era exigible (allunyar la seva filla d'aquesta persona) i que hauria evitat el dany produït a la menor

4. L'abús sexual de menors

En la **figura 4** es presenta l'evolució que han seguit a Espanya, al llarg d'un decenni, les denúncies per abusos sexuals i l'evolució general dels delictes sexuals en conjunt.

Figura 4. Evolució de les denúncies per abús sexual sobre el total de delictes sexuals: Espanya, 1997-2007

Font: elaboració pròpia a partir d'Echeburúa i Redondo (2010).

Com es pot veure en la figura 4, al llarg d'un decenni es constata tant un augment moderat de les denúncies globals per delictes sexuals com, específicament, un increment dels delictes denunciats d'abús sexual.

És ben conegut en criminologia que un increment de la taxa de denúncies per un tipus determinat de delictes no implica necessàriament que aquesta modalitat delictiva hagi augmentat realment. És a dir, podria ser que, senzillament, el que hagi augmentat sigui el grau en què es denuncien els abusos sexuals (i els delictes sexuals en general), però que en realitat no hagin augmentat. A partir de les dades que es coneixen mitjançant els estudis de victimització (als quals s'ha fet referència al principi de la unitat), això últim és el més probable. És gairebé segur que els abusos sexuals no haurien augmentat a Espanya du-

Maltractaments domèstics

Un fenomen semblant és el dels maltractaments domèstics, que tampoc no haurien augmentat en els últims anys a Espanya, encara que sí ho hauria fet el percentatge de situacions de maltractament denunciades i perseguides.

rant els últims anys, sinó que el que podria haver variat seria la major sensibilitat social en relació amb aquests delictes, i, en conseqüència, podrien haver augmentat les denúncies.

L'expressió **abús sexual de menors** se sol referir a qualsevol conducta sexual d'un adult, o persona més gran, en relació amb un menor. Sol implicar algun tipus de coacció per a afavorir el contacte sexual físic (genital, anal o bucal), o bé per a utilitzar el menor com a objecte d'estimulació sexual de l'agressor, amb conductes d'exhibicionisme, projecció de pel·lícules pornogràfiques, o voyeurisme (Echeburúa i Redondo, 2010).

És més infreqüent que els abusos d'infants impliquin la penetració (anal o vaginal), excepte en les edats properes a l'adolescència. Molts abusos sexuals infantils es produeixen sense el recurs directe a la violència física, sinó que els abusadors solen prioritzar la influència, la seducció o el temor que poden induir al menor. L'abús sexual en la infància sovint és continuat, la qual cosa comporta un risc més elevat que el menor pateixi problemes psicopatològics.

Com és ben conegut, **moltes situacions d'abús sexual infantil tenen lloc en l'àmbit privat de la família**. Com a resultat d'això, són molt pocs els casos d'abús sexual (s'ha arribat a estimar que entorn d'un 2%) que s'arribarien a conèixer poc després d'haver-se produït. Això en podria dificultar sovint la prevenció i el control.

Les víctimes principals d'abusos sexuals solen ser nenes o nens, i també adolescents. També es poden produir abusos sexuals, fora del marc familiar, en llocs i transports públics, o en contextos laborals. Els autors, a més de familiars o parents de les víctimes, també són amb certa freqüència adolescents i joves que se serveixen d'altres menors per a la pròpia satisfacció sexual (Barbaree i Marshall, 2006; Becker i Johnson, 2001; Sigurdsson, Gudjonsson, Asgeirsdottir i Sigfusdottir, 2010).

Segons investigacions que s'han dut a terme en diversos països (incloses algunes a Espanya), entre el 20% i el 27% de les dones adultes reconeix haver patit algun tipus d'abús o agressió sexual en la infància (tocaments, assetjament, etc.), de les quals un 4% dels casos són greus, que solen portar complicacions clíniques o psicopatològiques.

Un estudi pioner a Espanya va ser el fet per López (1995) a partir d'una mostra de 2.000 subjectes als quals es va avaluar, mitjançant un autoinforme, sobre els abusos sexuals que havien patit al llarg de la vida. Els resultats van ser concordes amb les mitjanes internacionals a les quals s'acaba de fer referència: el 22,5% de les dones i el 15,2% dels homes relataven haver estat víctimes, en algun moment, d'abús sexual infantil.

Campanya de conscienciació sobre la necessitat de "destapar" els abusos sexuals a menors.
Font: <http://www.sanpedrosun.com/crime-and-violence/2012/01/21/two-minors-accuse-adults-of-child-molestation/>

Segons Echeburúa i Guerricaecheverría (2000), les nenes solen patir els abusos preferentment en el context familiar i a una edat més primerenca (6-8 anys) que els nens, que tindrien més risc d'abús sexual fora del marc familiar i generalment a una edat una mica posterior (11-12 anys).

En un estudi d'autoinforme amb una mostra de 1.033 estudiants universitaris a Catalunya (Pereda i Forns, 2006), mitjançant el *Traumatic life events questionnaire* (TLEQ; Kubany i Haynes, 2001), es va obtenir una prevalença global d'algun tipus d'abús o coerció sexual (generalment abans de l'edat de tretze anys, però en alguns casos fins als divuit anys) del 17,9%, que es va desglossar per sexes en una taxa del 19% de les dones i del 15,5% dels homes. A més, en aquest estudi una alta proporció d'abusos van incloure penetració abans dels tretze anys, tant en el cas de les noies (42%) com dels nois (26,7%), la qual cosa contrasta amb el resultat més comú en la investigació internacional, en què la penetració és una conducta infreqüent (Murray, 2000).

En els abusos sexuals infantils que s'esdevenen en l'àmbit familiar o en contextos propers a la nena o el nen –entre un 65% i un 85% dels casos–, els autors solen ser **familiars** (pares, germans grans, etc., en el que seria pròpiament el delictes d'incest) o bé **persones relacionades** amb la víctima, com podrien ser veïns, professors, entrenadors, etc. Aquests abusos acostumen a ser les situacions que es perllonguen més en el temps i, generalment, no impliquen conductes violentes associades (Echeburúa i Redondo, 2010). D'aquests, els més traumàtics són els que cometen pares (o padrastres) contra les filles, encara que també són els que més es denuncien.

També es poden produir abusos en què els autors siguin germans, oncles, germanastres, avis o parelles que viuen a la mateixa llar que la víctima. És molt més infreqüent l'incest mare-fill, i quan es produeix s'associa al fet que la mare no tingui una relació de parella, presenti una addicció a l'alcohol o a les drogues, o ella mateixa hagi estat víctima d'abusos sexuals en la infància. La topografia més freqüent d'abús sexual incestuós comença amb carícies, i deixa pas posteriorment a la masturbació i al contacte bucogenital, i, només en els casos més greus, evolucionaria al coït vaginal.

Altres vegades, els abusadors són joves o adults desconeguts per a les víctimes, que s'aprofiten de la inferioritat física o psicològica dels menors. Aquests abusos solen ser més esporàdics que els anteriors, encara que, a diferència d'aquells, és més probable que comportin amenaces o violència contra les víctimes.

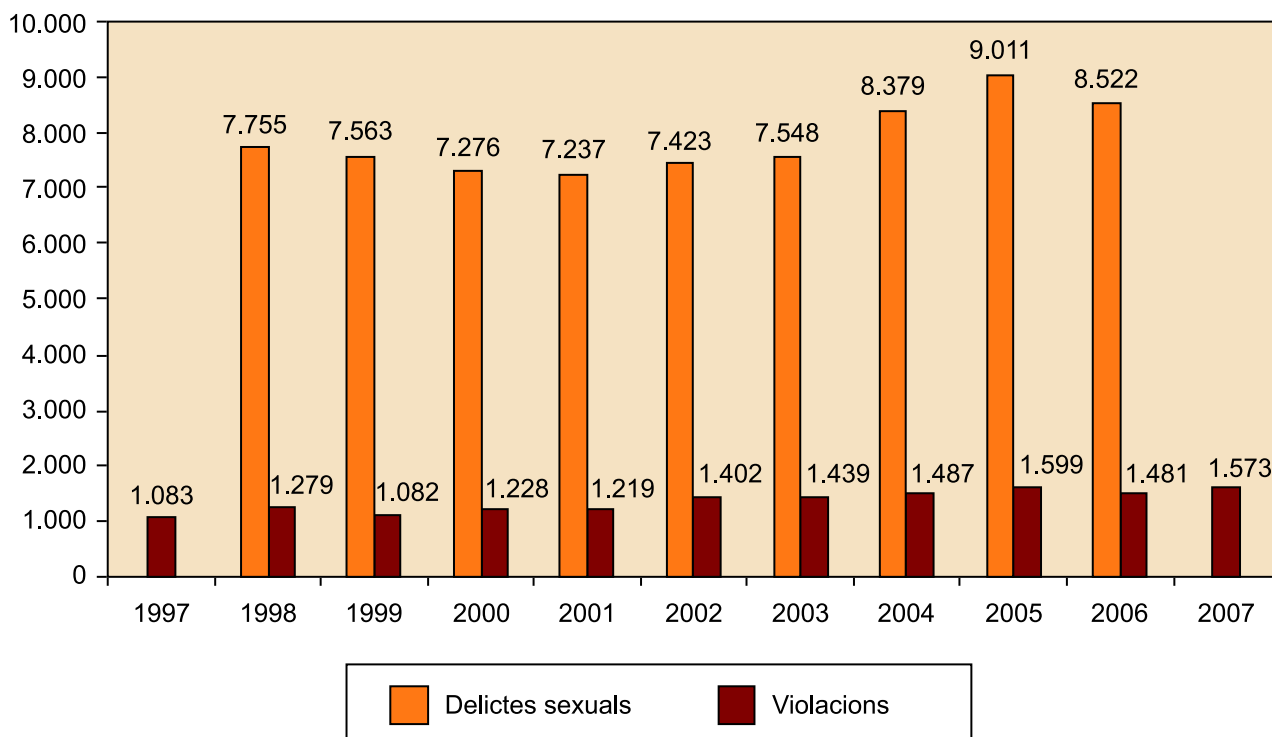
En relació amb el sexe de les víctimes, és més freqüent que es tracti de nenes (en un 58,9% dels casos) que de nens (40,1%), generalment en la franja d'edat entre els sis i els dotze anys (Echeburúa i Redondo, 2010). Els nois solen mostrar més rebuig a revelar el que ha passat que les noies.

5. Les agressions sexuals

Una cosa semblant al que ha passat amb l'evolució dels abusos sexuals també hauria passat a Espanya durant anys recents amb les agressions sexuals i violacions, tal com es pot veure en la **figura 5**. Encara que globalment han augmentat les denúncies anuals per agressió sexual, el més probable és que els fets d'agressió en si mateixos no siguin més nombrosos, sinó que, per les raons que s'han exposat més amunt, cada vegada es denunciaria una proporció més gran de delictes.

Figura 5. Evolució de les denúncies per violació sobre el total de delictes sexuals: Espanya, 1997-2007

Font: elaboració pròpia a partir d'Echeburúa i Redondo (2010)

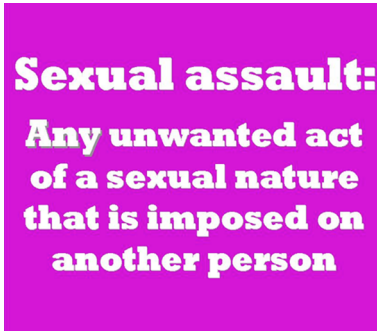
Tant els agressors sexuals com les víctimes d'agressió sexual solen ser persones joves (generalment són més joves les víctimes).

Un estudi rellevant fet a Espanya, especialment a causa de la seva descripció de les característiques de víctimes i agressors, és el que van dur a terme Pulido i altres (1988), els quals van analitzar 193 casos de violació (un 80% de casos de dones més grans de catorze anys), incloent-hi 202 agressors i 196 víctimes (vegeu una descripció més àmplia a Garrido i altres, 2006). Un 70% de les víctimes i un 66% dels autors tenien menys de vint-i-un anys. Un 50% dels violadors eren desconeguts, un 28% coneguts i un 20% parents de la víctima.

Els llocs més freqüents de la violació van ser descampats (en un 27,5% dels delictes), la casa de l'agressor (19,5%), la casa de la víctima (17,3%), un vehicle (8,8%) i altres llocs (26,9%).

Exemple

A les universitats dels Estats Units hi ha una gran preocupació per les agressions sexuals que es duen a terme als diferents campus. Per això sovint es realitzen actes i campanyes (amb diferents eslògans) per a informar i sensibilitzar la comunitat universitària.

Font: <http://mylaurier.ca/cwt/info/events/pastevents/owweek.htm>

Les víctimes més joves van ser violades, amb més freqüència, a casa de l'agressor (que moltes vegades era un familiar). Entre les víctimes una mica més grans, en edat de sortir de nit, els llocs més típics de violació eren vehicles, descampats i altres llocs públics. Finalment, les dones de més edat van ser violades amb més freqüència a casa seva.

Altres resultats destacables van ser els següents: la majoria de les violacions van passar durant la nit; en un 30% dels casos hi va haver més d'un agressor; en el 48% dels casos el violador no va utilitzar cap tipus d'arma; el coit vaginal va ser l'acte sexual comès amb més freqüència (44% dels casos), i en un 37% dels casos, la víctima va patir alguna lesió (encara que cap no va morir), i en poc més de la meitat dels casos la dona va presentar resistència.

Els anteriors solen ser els casos més greus que poden arribar a una sentència condemnatòria. En canvi, els casos més lleus i potser més ambigus, en què les parts es coneixen, i els que tenen lloc entre desconeguts, però en què la víctima aconsegueix fugir o fer desistir l'agressor, no se solen arribar a denunciar i, si es denuncien, és menys probable que arribin a una sentència ferma.

En un 70% dels casos estudiats l'agressor va actuar en solitari, i tan sols en el 3,5% hi va haver dues víctimes. En prop de la meitat de les agressions les mans van ser les úniques armes emprades, i es van utilitzar les de naturalesa punxant en el 20% de les ocasions.

La gravetat dels actes comesos augmentava amb l'edat de l'agressor, i la durada de l'episodi d'agressió augmentava en els casos en què van intervenir diversos agressors (mentre que el 76,8% dels delictes de violació comesos per un sol

agressor tenia una durada que oscil·lava entre uns minuts i una hora, el 73,4% de les violacions dutes a terme per més d'un agressor va durar des de 1/2 hora fins a 24 hores).

Pel que fa a les variables descriptives de l'agressor, van destacar les següents: la majoria dels agressors es troben en el grup d'edat que va dels vint-i-un als trenta anys (31%) i de més de trenta anys (35%); els solters van constituir el grup més nombrós (65%), seguit dels casats (un 30%), i va ser minoritària la representació mostral de separats i divorciats; una majoria d'agressors (78%) no tenien fills.

Més del 75% dels agressors tenien pocs estudis: un 68% tenia estudis primaris, i un 8% no tenia estudis de cap mena. Professionalment, un 3% no tenia cap professió, un 24% era peó, i un 47% tenia l'ocupació d'obrer especialitzat.

El 40% dels agressors tenia antecedents penals, dels quals sobresortien els antecedents per robatori (en un 37% dels subjectes), seguits de la violació / abusos deshonestos (un 10%) i del delictes de lesions (en un 3,6% de la mostra). L'estat d'alcoholisme o de drogoaddicció es va detectar en el moment dels fets en un 6% de les agressions, encara que el percentatge de casos en què no hi havia informació era de prop del 35% en les dues categories.

També mereix atenció la dada relativa a la motivació per a escollir la víctima. De manera aclaparadora, la raó fonamental va radicar en la indefensió (oportunitat) que l'agressor percebia de la víctima, que es donava en el 86% de les agressions, seguida de l'atractiu i desig sexual inspirat per la víctima (7,6%).

Finalment, quant a la relació entre l'agressor i la víctima, en el 50% dels casos hi havia una relació prèvia, que es divideix de la manera següent: en un 20,51% de casos eren parents –en el 22% eren pares i fills–, i en un 28% eren coneguts.

Garrido i altres (1995) van analitzar una mostra de 29 agressors sexuals de dones adultes, interns en presons de Catalunya. La mostra va obtenir una mitjana de vint-i-tres anys per a la primera detenció i condemna per un delictes sexual en forma de violació. L'edat mitjana en un estudi anterior de Bueno García (i també en el més recent de Redondo i altres, 2005) és més elevada, i se situa a prop dels trenta anys.

La coincidència de la investigació de Garrido i altres (1995) amb la investigació internacional apareix de nou en els antecedents penals. En coherència amb la bibliografia, prop d'un 40% d'aquesta mostra tenia antecedents, si bé van ser pocs els que tenien antecedents per delictes sexuals. Pel que fa a la descripció de l'agressió, es confirma en l'estudi la gran freqüència de les víctimes úniques, dels agressors actuant també sols, i de les armes blanques com a instruments d'agressió prioritaris.

La reincidència oficial (segons dades conegudes) dels delinqüents sexuals és, en conjunt, reduïda, no superior al 20%. La raó d'aquesta baixa taxa de reincidència mitjana és que, encara que alguns agressors sexuals tenen una probabilitat elevada de reincidir, el grup més nombrós probablement no ho faci.

Malgrat això, en estudis d'autoinforme s'ha trobat que per cada delicte sexual oficialment detectat hi podria haver entre tres i cinc delictes sexuals no coneguts.

En termes psicopatològics formals (d'acord amb les nosologies habituals del DSM-IV-TR o de la CIE-10), no es pot considerar que els violadors siguin –llevat d'excepcions– un grup de pertorbats mentals que ignora l'abast dels seus actes. Això no obsta perquè hi pugui haver alguns casos clínics amb patologies com retard mental, trastorn esquizofrènic i, especialment, trastorns de personalitat i psicopatia.

Exercicis d'autoavaluació

1. Segons la investigació internacional la taxa de reincidència dels delinqüents sexuals com a grup se situa...

- a) en el 90%.
- b) en un 15% aproximadament.
- c) prop del 20%.
- d) en el 18,2%.

2. Els agressors sexuals es caracteritzen perquè majoritàriament són...

- a) homes, de menys de trenta anys, no integrats laboralment i amb antecedents penals.
- b) homes, de menys de trenta anys, integrats laboralment i sense antecedents penals.
- c) homes, d'uns trenta anys, integrats laboralment i amb antecedents penals.
- d) homes, d'uns trenta anys, integrats laboralment i sense antecedents penals.

3. Segons diferents estudis, quant a la relació entre agressor i víctima,...

- a) la majoria de víctimes que denunciïn són de sexe femení.
- b) els abusos més greus i de més durada són comesos per membres de la família.
- c) els agressors són majoritàriament homes.
- d) les agressions més invasives són les que inclouen penetració.

4. En el Codi penal espanyol actual, el delictes d'abús sexual fa referència...

- a) als actes contra la llibertat o la indemnitat sexuals en els quals es produeix violència o intimidació, és a dir, amenaça a la víctima o a una altra persona vinculada a ella.
- b) a les conductes de sol·licitud de favors sexuals, continuats o habituals, prevalent-se de la superioritat en l'àmbit d'una relació laboral, docent o de prestació de serveis.
- c) a la inducció a la prostitució de menors o adults, i la utilització de menors o incapaços en espectacles pornogràfics i la possessió o difusió de material pornogràfic que inclogui menors d'edat o incapaços.
- d) als actes contra la llibertat o la indemnitat sexuals en els quals no es produeix violència ni intimidació, però sí falta de consentiment.

5. En l'estudi de prevalença amb estudiants universitaris fet per Pereda i Forn (2007) s'estableix...

- a) que un 17,9% dels estudiants diuen que han estat víctimes d'abús sexual infantil generalment abans dels tretze anys.
- b) que un 15,5% dels estudiants de sexe femení que diuen haver estat víctimes d'abús sexual infantil han patit penetració (oral, anal, vaginal) abans dels setze anys.
- c) que un 25% dels estudiants de sexe masculí que diuen haver estat víctimes d'abús sexual infantil han patit penetració abans dels tretze anys.
- d) que un 19,5% dels estudiants de sexe femení que diuen haver estat víctimes d'abús sexual infantil han patit penetració (oral, anal, vaginal) abans dels setze anys.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. c

2. c

3. b

4. d

5. a

Bibliografia

Lectures recomanades

Redondo, S. (2002). "Delincuencia sexual: mitos y realidades". A: S. Redondo (coord.). *Delincuencia sexual y sociedad* (pàg. 35-52). Barcelona: Ed. Ariel.

Garrido, V.; Stangeland, P.; Redondo, S. (2006). "El maltrato y el abuso sexual en niños". A: *Principios de criminología* (3a. ed., pàg. 713-750). València: Tirant lo Blanch.

Echeburúa, E.; Guerricaechevarría, C. (2006). "Abuso sexual de menores". A: E. Baca; E. Echeburúa; J. M. Tamarit (ed.). *Manual de victimología* (pàg. 129-147). València: Tirant lo Blanch.

Obres de referència recomanades

Barbaree, H. E.; Marshall, W. L. (editors). (2006). *The Juvenile Sex Offender* (2a. ed.). Nova York: Guilford Press.

Echeburúa, E.; Redondo, S. (2010). *¿Por qué víctima es femenino y agresor masculino? La violencia de pareja y las agresiones sexuales*. Madrid: Ed. Pirámide.

Horno, P.; Santos, A.; Molino, C. (2001). *Abuso sexual infantil: manual de formación para profesionales*. Madrid: Save the Children España.

Lameiras, M. (ed.) (2002). *Abusos sexuales en la infancia. Abordaje psicológico y jurídico*. Madrid: Biblioteca Nueva.

Redondo, S. (ed.) (2002). *Delincuencia sexual y sociedad*. Barcelona: Ariel.

Sánchez, C. (2000). *Qué es la agresión sexual*. Madrid: Biblioteca Nueva.

Vázquez Mezquita, B. (ed.) (2004). *Abuso sexual infantil. Evaluación de la credibilidad del testimonio*. València: Centro Reina Sofía para el Estudio de la Violencia.

